

Shortgolf Swifterbant

Het sportief-culturele idee van Hans Douma

Akkerbouwer Hans Douma besloot vier jaar geleden dat hij in 2006 zou stoppen met zijn agrarische activiteiten. In mei 2007 openen hij, zijn vrouw Conny en zijn neef Cornelis een shortgolfbaan op voormalige landbouwgrond aan de Rivierduinweg in Swifterbant. De omgeving is enthousiast, evenals de initiatiefnemers die de lat erg hoog hebben gelegd voor henzelf. "We zijn pas tevreden als de baan er zó mooi bij ligt dat de golfers er zelf voorzichtig mee omspringen."

Auteur: Niels Wiertz

Flevoland. Polderland. Klim op een keukentrapje en kijk uiteindelijk ver de wereld in. Het landschap waarin Swifterbant gelegen is, is vlakker dan vlak. Alleen het woud aan windturbines torent hoog boven de grond uit in het gebied waarin wetlands, rietvelden, venen en kleiafzettingen elkaar afwisselen. Njoe Kondre prijkt er op de boerderijwoning aan de Rivierduinweg, Surinaams voor 'nieuw land' en typerend voor de situatie waarin Hans Douma en zijn vrouw Conny verzeild zijn geraakt: ze hebben hun akkerbouwbedrijf ingeruild voor de exploitatie van een shortgolfbaan. Maar de benaming Njoe Kondre dateert reeds van veertig jaar geleden, toen de ouders van Hans -Auke en Dieuwke Douma- terugkeerden uit Suriname. Daar hadden zij tien jaar lang de scepter gezwaaid over een rijstplantage. In Swifterbant luidden zij met het boerenbedrijf een 'nieuwe' bezigheid in, die hun zoon en zijn vrouw vanaf 1988 hebben voortgezet. Tot

"Ik was helemaal blanco in de golfwereld en ben te rade gegaan bij kennissen die golfen, heb op internet informatie gezocht en boeken over golfbaanaanleg en - onderhoud bekeken."

vorig jaar, want toen vond Hans Douma het wederom hoog tijd voor iets nieuws. Douma: "Tijdens een dorpsfeest in 2003 raakte ik in gesprek met een bevriende greenkeeper. Ik liep al langer met het idee rond, mijn boerenbedrijf in te ruilen voor een andere activiteit en een golfbaan

werd een steeds serieuzere overweging. Toen ik merkte dat de gemeente Dronten positief stond tegenover mijn idee, heb ik me meer en meer in de gehele materie verdiept. Ik was helemaal blanco in de golfwereld en ben te rade gegaan bij kennissen die golfen, heb op internet informatie gezocht en boeken over golfbaanaanleg en - onderhoud bekeken. Ook heb ik cijfers bestudeerd over omzetten, te verwachten toeloop en kosten voor de baanaanleg. De hele omgeving – uiteenlopend van familie, vrienden, kennissen, burens, de gemeente Dronten tot de provincie Flevoland – was enthousiast. Ik kreeg alle medewerking en heb geen enkele negatieve reactie gehad."

Zelfstandig blijven

Het besluit te stoppen met akkerbouwactiviteiten nam Douma niet van de ene op de andere dag. Vanaf het ontstaan van het idee in 2003 tot de

laatste landbouwgerichte handeling verstreken drie jaar. Maar vorig jaar was het dan toch eindelijk zover. Douma: "Na achttien jaar vond ik het welletjes geweest. Ik heb bewust rustig naar dat moment toegewerkt. Toen ik drie jaar eerder de beslissing had genomen te stoppen met boeren had ik eigenlijk maar twee wensen waaraan mijn nieuwe toekomst moest voldoen: ik wilde graag in Swifterbant blijven wonen én zelfstandig blijven. Dat waren de uitgangspunten waarop ik mijn keuze voor een nieuwe broodwinning wilde stoelen." Waar Douma als akkerbouwer eigenlijk nooit te maken had met de consument als eindgebruiker verandert dat in zijn nieuwe bezigheden. Tot plezier van de Swifterbanter. Douma: "Als boer was ik leverancier van hutspot; ik leverde aardappelen, winterpenen en uien, maar de verwerkingsindustrie en de supermarkt zaten nog altijd tussen mij(n producten) en de consumenten in. Ik was slechts een kleine radar in het geheel. Bij golf is dat volstrekt anders; de golfer is mijn klant. Die ken ik en die spreek ik, waardoor ik betrokken ben bij het gehele proces."

Klankbord

Hans Douma wilde in eerste instantie een reguliere golfbaan aanleggen, maar dat was te duur. Enkel met financiering door derden zou een reguliere baan een reële optie zijn, maar zover wilde Douma niet gaan. Shortgolf (zie kader) bleek een goed alternatief. Hoewel de associatie

schijnlijk wel aangesloten bij Pitch & Putt. Nu is dat niet nodig en hebben we steun aan elkaar. Cornelis richt zich voornamelijk op het horecageedeelte, ik bezig me met het greenkeeping en de marketing. We helpen elkaar en zijn elkaars klankbord. Waar nodig roepen we gespecialiseerde hulp van buitenaf in. Mijn vrouw Conny werkt deels mee in het bedrijf, maar zij heeft ook nog een baan in het onderwijs en die wil zij voorlopig behouden. Ik vind dat je het verschil tussen shortgolf en Pitch & Putt ook kunt aanstippen met de kwalificatie dat shortgolf nog meer kwaliteit te bieden heeft. Het is zowel geschikt voor de amateur als de professionele golfer. Onze shortgolfbaan – die ontworpen is door Johan van Houdt (www.shortgolfdesign.nl) en gerealiseerd door Grontmij – is aangelegd met nagenoeg dezelfde kwaliteit die je aantreft op een reguliere golfbaan. De greens zijn groter dan bij een Pitch & Putt baan, er is meer modulatie en er liggen 18 holes op 8,5 hectaren, terwijl Pitch & Putt eenzelfde aantal holes op vier hectaren herbergt."

Tweedehands machines

Bij het ontwerp en de realisatie van de shortgolfbaan heeft Douma veel inspraak gehad. Ook liet hij zich adviseren door landschapsarchitect Cees Maris uit Zeewolde. Douma: "Als akkerbouwer heb je al een gedegen achtergrond, je hebt weet van bodemkunde, van scheikunde en

van de bemestingsleer. Maar het belangrijkste is dat je weet hoe en waar je snel en effectief kennis vandaan kunt halen. Want basiskennis is belangrijk, maar kennis die je niet bezit, haal je uit je netwerk. Dan is het zaak je kennis bij te spijkeren en te detailleren. In het begin word je overladen met heel veel adviezen. Onder meer van greenkeepers, van ProGrass, van Grontmij. Daar heb ik veel aan gehad. De samenwerking met Grontmij verliep voorspoedig. Die mensen hebben zoveel kennis in huis, niet alleen met betrekking tot de aanleg en ontwikkeling van golfbanen, maar ook over beplanting. Bovendien zijn de lijnen erg kort, wat heel prettig werkt. Qua machines kom je op een golfbaan dezelfde machines tegen als in de landbouw. Alleen zijn deze nu wat fijner van stuk, nu rijd je niet meer met 190 pk, maar met 18 pk. Van een machine-lijst is op dit moment nog geen sprake. We

Shortgolf

Shortgolf is golf dat op kortere banen wordt gespeeld. De lengte van de holes op een shortgolfbaan varieert tussen 45 en 110 meter. Bij een reguliere golfbaan liggen de lengtes tussen de 100 en 500 meter. De kwaliteit van de fairways en greens van shortgolfbanen komt nagenoeg overeen met die van reguliere golfbanen. Een groot voordeel van shortgolfbanen is dat ze voor iedereen toegankelijk zijn om op te spelen. Een golfvaardigheidsbewijs (GVB) is niet verplicht. Dit maakt shortgolf bij uitstek geschikt voor niet-golfers als sportief uitje. Beginnende golfers kunnen er oefenen, en ervaren golfers zullen de baan als een ideaal trainingstraject ervaren. Een shortgolfbaan is sneller en goedkoper te realiseren dan een reguliere golfbaan. Ook het onderhoud van de baan is aanmerkelijk goedkoper. Shortgolfbanen vallen onder de categorie recreatieve voorzieningen en de hiervoor vereiste vergunningen kunnen snel worden verkregen. In veel gevallen zijn afhankelijk van de regio investeringssubsidies mogelijk. In samenwerking met natuurbeheerders in het omliggende gebied wordt bekeken op welke manier de realisatie van de baan kan bijdragen aan een versterking van de natuurwaarden in het desbetreffende gebied. Bron: www.shortgolfdesign.nl

hebben naar verschillende merken gekeken en gaan in ieder geval tweedehands machines aanschaffen. Bij de greenmaaiers twijfelen we nog over de handmaaiers en of we in het tweede jaar ook nog met de hand blijven maaien. Daarnaast zullen we natuurlijk een fairwaymaaier, een roughmaaier en een kiepertje voor transport aanschaffen. Op de tees gebruiken we afslag-

matten en de bunkers houden we met de hand bij. Voor mijn werkzaamheden in de landbouw had ik ook al een kleine tractor met een tweewielig voorzetstuk. Die banden zitten precies tussen de reguliere vier banden in, waardoor ik 100% bodemdruk heb en insparing tegenga. Dat is wel zo handig, zeker bij een jonge baan.”

Verschillende ondergronden

Als we de jonge baan even later betreden, zijn de gevolgen van de natte periode merkbaar. De ondergrond van klei en zand voelt licht zompig aan, het gras dat in drie fases is ingezaaid moet her en der nog dichter groeien om de ondergrond met een aaneensluitende groene laag te bedekken. Douma: "We hebben te maken met klei, zand en stukjes veen. De graszaadkeuze hebben we helemaal overgelaten aan Pro Grass. Die hebben voor de greens, fairways en roughs verschillende soorten gebruikt. Aquaco heeft de beregeningsinstallaties aangelegd; we beregenen enkelrijns met drie à vier sproeiers per green en twee tot drie fairwaysproeiers. Ook hebben we enkele aftakpunten en bovengrondse sproeiers. Grontmij heeft een beplantingsplan opgesteld, waarbij we gekozen hebben voor 250 grote bomen van zo'n drie meter hoog en wat kleiner spul. In samenspraak met het waterschap hebben we een natuurlijke oever ingericht. Wij hebben het land beschikbaar gesteld en het waterschap gevraagd de waterpartij bij de golfbaan te betrekken en erin te integreren. Met milieuorganisatie Landschapsbeheer Flevoland hebben we ook overleg gevoerd. Als regio was er zo meer dan voldoende draagvlak voor ons project, er zijn geen enkele bezwaarschriften ingediend."

"Als akkerbouwer heb je al een gedegen achtergrond, je hebt weet van bodemkunde, van scheikunde en van de bemestingsleer. Maar het belangrijkste is dat je weet hoe en waar je snel en effectief kennis vandaan kunt halen. Want basiskennis is belangrijk, maar kennis die je niet bezit, haal je uit je netwerk."

Expositieruimte

De Rivierduinweg waaraan Shortgolf Swifterbant ligt, dankt haar naam aan de geschiedenis van

het Swifterbantse polderlandschap. Het vroegere landschap van voor de Zuiderzee komt erin naar voren: glooiende fairways, ruime greens, verhoogde tees en een ruime waterpartij in het midden van de baan. Douma: "Water is een belangrijk aspect van onze baan. Dat is ook de reden dat de gemeente en de provincie zo enthousiast reageerden. Het rivierengebied en de Swifterbantcultuur (zie kader) is in Noord Europa nergens zo goed zichtbaar als in de Flevo- en Noordoostpolder. Het was echt een aparte cultuur, waarnaar Swifterbant is vernoemd. Bij het concept en de realisatie van onze shortgolf-

baan hebben we ons dan ook de vraag gesteld hoe wij deze Swifterbantcultuur zouden kunnen laten terugkeren. Een eerste visualisatie is het laten terugkeren van het rivierduinenlandschap van toen in de uitstraling van de huidige golfbaan. Daarnaast komt er een expositieruimte in ons grand café, dat nog in aanbouw is. Daarin kunnen we met hulp van musea die daarin gespecialiseerd zijn informatie en overblijfselen tentoonstellen. Zo krijgt de omgeving weer een stimulans. Vergeet niet dat de eigen geschiedenis van de polders slechts 40 jaren telt en behalve de Swifterbantcultuur slechts de 400 scheeps-

wrakken en enkele vliegtuigwrakken uit de Tweede Wereldoorlog die hier liggen bekijks trekken. Om ook niet-golfers hier te krijgen gaan we ook actief inzetten op het culturele aspect dat van onze shortgolfsbaan uitgaat. Zo loopt er ook een fietspad door het rivierduinengebied dat op de golfbaan eindigt. Met een kunstenaarsvereniging hebben we ook al contacten gelegd; zij gaat in de nabije toekomst landschapskunst exposeren op de golfbaan of langs het fietspad.”

“Bij het concept en de realisatie van onze shortgolfsbaan hebben we ons de vraag gesteld hoe wij de Swifterbantcultuur zouden kunnen laten terugkeren. Een eerste visualisatie is het laten terugkeren van het rivierduinenlandschap van toen in de uitstraling van de huidige golfbaan. Daarnaast willen we ons grand café deels inrichten als expositieruimte.”

Gezellige uitstraling

We beëindigen onze rondgang op de plaats waar nog voor de zomer de parkeerplaats, de driving range en het grand café ‘Off Course’ moeten verschijnen. Nu prijkt er alleen nog een aankondigingbord met de tekst ‘Shortgolf...voor iedereen’ en een verwijzing naar de internetsite ‘www.shortgolf.biz’. Douma: “Donald Armour van Total Quality Golf Amstelhof uit Uithoorn gaat de driving range exploiteren en lesgeven aan geïnteresseerden. Het clubhuis richten we in als grand café. Niet zozeer met kroonluchters en grote spiegels, maar wel met een vleugje Irish Pub. Veel glaswerk, een houten vlonder en een groot terras met uitzicht op de baan. Met verschillende accenten proberen we een gezellige uitstraling en sfeer te creëren, want daar draait het uiteindelijk om. Inclusief de horeca zullen we met vier personen, die breed inzetbaar zijn, aan de slag gaan. In ons openingsjaar hopen we zo’n 8.000 bezoekers te trekken. In 2008 willen we - als alles voorspoedig verloopt- uitbreiden met langere holes, om ook het halen van een GVB mogelijk te maken op onze baan. De bijna 40 resterende hectaren, die ik op dit moment verhuur aan mijn burens, kunnen we in de toekomst gebruiken voor uitbouw. Als je de ontwikkelingen van vergelijkbare banen in ogenschouw neemt, hopen we in twee, drie jaar tijd zo’n 20.000 bezoekers te verwelkomen. En die proberen we dan op een optimale manier van dienst te zijn. Achterover leunen is er niet bij. We zijn pas tevreden als de baan er zó mooi bij ligt dat de golfers er zelf voorzichtig mee omspringen.”

Swifterbantcultuur

Swifterbant, een dorp in de gemeente Dronten (Flevoland), telt ruim 6.500 inwoners. Het plaatsje werd in 1957 ontworpen in de vanaf 1950 drooggelegde polder Oostelijk Flevoland. In 1962 werden de eerste huizen opgeleverd, waarvan de bewoners voornamelijk emplooi vonden in de landbouw of in de nijverheid en dienstverlening in de omliggende plaatsen Dronten en Lelystad. De naam Swifterbant verwijst naar een prehistorische nederzetting waarvan vondsten zijn gedaan die de benaming Swifterbantcultuur in het leven hebben geroepen. Deze Swifterbantcultuur is een typerend complex van culturele uitingen, die gekenmerkt wordt door keramiek met een typisch spitse vorm. De cultuur ontstond aan het begin van het neolithicum, zo’n 4900 tot 3700 jaar voor Christus en werd voornamelijk aangetroffen in laaggelegen waterrijke gebieden. In de jaren ‘50 en ‘60 van de vorige eeuw werden in de drooggelegde polders op een diepte van vijf meter beneden NAP overblijfselen gevonden van een systeem van krekens en natuurlijke dammen uit de prehistorische tijd, net als resten van nederzettingen uit het mesolithicum en het neolithicum. De omgeving van de Swifterbantcultuur ligt aan de oevers van de Overijsselse Vecht in de ijstijd. Het gebied wordt gekenmerkt door rivierduinen en krekens die door de stijging van de zeespiegel veranderden in wetlands, rietvelden en venen. Toen later de zee het land binnendrong, zijn er ook nog kleiafzettingen ontstaan. De gemeenschappen van zo’n 40 tot 80 personen leefden voornamelijk als jagers-verzamelaars van visvangsten en jacht. Later, rond 4500 voor Christus, speelde veeteelt een belangrijke rol, evenals het verbouwen van emmertarwe en naakt graan. Maar de rol van akkerbouw was over het algemeen niet belangrijk. De overgang van jagers-verzamelaars naar een bestaan als voeren vond niet abrupt plaats; deze verliep over vele generaties die de jacht en visvangst inruilden voor het houden van koeien en (min of meer) gedomesticeerde varkens.